

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 22 Februarie.

Alianța celor trei puteri mari începe a se clătină. Popoarele s'au săturat să mai asculte de comanda lui Bismarck și un felu de nemulțămire generală se arată, când în o parte a Europei, când în alta. Sub atari impregiurări omenii cu popularitate ca Crispi și trag sēma cu opiniunea publică și prefer a se retrage din scaunile cele de barșon, decât să impună tot mai multe și mai mari sarcini poporului. În acest sens interpretēză lumea crisa ministerială din Italia și căutând după alte motive, cu greu s'ar putē afla. Militarismul apasă ca un munte greu asupra popoarelor; perfecționarea armelor și febrila activitate, ce se desvōltă în fabricile pentru ērba de pușcă, au deșteptat în masele popoarelor îngrigiri, cari nu mai pot fi suprimate nici prin vorbe frumoșe, nici prin tănuiri.

Conștiința popoarelor începe încetul cu încetul a se deșteptă și manifestă în contra planurilor puternicilor ministrii și în o bună dimiņță, opunēndu-se ori-ce om, — fie el chiar și cancelariul de fer — acestui puternic curent, ușor ne putem trezi cu flacărele unor rēsbōe ori revoluțiuni asemenea celor petrecute acum o sută de ani în Franția.

Indreptățite sunt jertfele, ce le cere statul dela cetățenii sei pentru susținerea instituțiunilor umane, îndreptățite sunt cele ce se recer ca cetățanul în schimb să primēscă o administrațiune promptă și o iustitie drēptă și grabnică, dar enormele sume de bani, ce se dau pe tunuri și puscii nu află justificarea lor, decât în ōrba pornire de a se ucide om pe om, stat pe stat, vecin pe vecin, pentru-că așa cere afurisita de politică și interesele egoistice ale cutărui om ambițios, care — nu i pasă, — chiar și cu sange, numai ca numele să-i fie glorificat și prēmărit în paginile istoriei.

Judece germanii pe idolul lor, cum vor vrea, prēmărescă l cum le place, aducă-i jertfe, ce au mai bun, sangele fiilor lor, posteritatea însă se va înfloră de auzul numelui aceluia, care a sciut să pună de deci de ani Europa în arme din tălpi până în crescet și a adus sērăcia generală în tōte statele, le a înglodat în datorii, pe sute de ani, așa că și strănepoții vor avē încă să asude și muncēscă pentru de a plăti datoriile statului, făcute sub comanda lui Bismarck, și de aceea nu ne mirăm, că italienii, au început a strigă „veto” premierului lor, care în amicitia cea intimă cu cancelariul Germaniei se vede, că și-a uitat pe un moment e datorințele patriotice, ce le are cătră nēmul italian, cătră frații sei, și a urmărit orbeșce planul de stōrcere, ce i s'a comandat din Berlin.

Suveran este deci poporul italian, și în suveranitatea lui merge până acolo de scie impune voința lui chiar și unui ministru, altmintrea dibaciu

și popular, — dând prin acēsta să înțelēgă celor puternici, că nimica nu e stabil în lume, și că nici un ministru nu are dreptul de a despectă voința poporului.

La noi în Ungaria va mai trece multă apă pe Dunăre, până când popoarele vor ajunge acolo, ca ele să dicteze și guvernatorii să respecte voința poporului, nu a poporului maghiar, ci a popoarelor, ce locuesc acest pământ, pentru-că neîncredere domnesce între singuraticile popōre, neîncredere între sudiți și guvernanți, neîncredere între cei de altă limbă, lege și rasă și acēsta nefericită stare e de ajuns, ca ori-ce tiran mare, ori mic, să pōtă dictă, să se facă stăpân pe opiniunea publică și să tracteze copilăresce pe cei-ce asudă și și nōpte, ca să pōtă trăi de pe o și pe alta, și să pōtă susținē și statul, cu tōte sarcinile, ce le impune el.

Intrebatu-ne-am de multe ori pentru-ce atātă ură unul contra altuia pentru-ce se persecută om pe om, pentru-ce să fie unul apăsă și altul desmerdat, dar până ađi nu ne-am putut da sēmă de aceste stări de lucruri, am rēmas totdeuna cu rēspunsul datori, și datori ne rēmân și cei pe cari îi întrebăm, că până când are să dureze acēsta stare de lucruri plină de seriōse îngrigiri și plină cu sēmintele, ce conțin germenii celei mai condamnabile porniri.

Parlamentul începe a-și perde autoritatea aceea, care trebuie să o aibă o corporațiune matură, popōre întregi sunt scōse din barierele vieții parlamentare și sunt silite ca să vadă numai din depărtare scenele, ce se petrec acolo, unde obiectivitate și sange rece ar trebui să domnēscă. Majoritatea nu mai are autoritatea morală de a representă voința tuturor națiunilor și nu o a avut dela 1868 încōce, de când adevă omeni calmi și cu esperințe bogate au făcut loc celor ce nu au altă ambițiune mai nobilă decât să se țină la putere. E aprōpe ridicol, că aceste stări de lucruri pot avē durate cu decii de ani, este însă și mai de rēgretat, cum de nu se pōte află o partidă mai însemnată, sau singuratici bărbați de stat în țēra acēsta, cari să vadă, că binele patriei este strēns legat de binele și de ticna singuraticilor cetățeni, și că majoritatea locuitorilor din Ungaria nu pōte fi pusă pe vecie sub curatela șovinismului maghiar.

Rele serviții am face patriei noi românii, dacă ne-am pune să strigăm, că tōte merg bine și e mare mulțămire în țēră, și tocmai de aceea, ca omeni ce iubim mai pe sus de tōte pacea și bunînțelegerea între cetățeni, am dorī din inimă ca să se schimbe actualele stări de lucruri, să se înlocuēsc ūra cu iubirea, frecările cu pacea și cu binecuvēntările ei, până nu se molipsesc tōte inimile de germenii otrăvitori ai discordiei, până se mai găsesc și între noi mulți omeni gata a acceptă condițiunile cele mai moderate, sub cari esistența noastră nu e periclitată,

limba nu ne e persecutată și românul e privit înaintea omului de om.

Revista politică.

Desbaterile proiectului de lege militară în casa deputaților din Budapesta ne au dat privilegiu să ne lămurim în țința, ce o urmăresc maghiarii; ēr articuli foilor maghiare ne insuflă tot mai seriōse îngrigiri.

Și dacă ne aducem aminte de un emis al ministrului de resbel din anul trecut, conform căruia voluntarii se pot folosi și de limba maternă la depunerea esamenului de oficer, ușor ne esplicăm atitudinea hotărītă și politica fraților maghiari.

Limba „maternă” a provocat încă atunci mare resens în patrioții inflăcărati; foile au năpădit, ridicând hulă, ēr acum din nou s'a dat ocasiune reacțiunei să se manifesteze în tōtă țāria ei.

Și sub pretecul, că se periclită patria și interesele „națiunei”, opozițiunea a folosit tōte mijlocele și căile, a nimici valōrea aceluī emis pentru Ungaria, pretinđend ca esamenul de oficer să se facă numai în limba maghiară, și cel mult să se „permītă” a se folosi și limba germană la depunerea esamenului.

ēr acēsta atitudine hotărītă o a observat opozițiunea, ca să stōrcă tot mai multe concesii pe sēma maghiarilor, pecând celelalte naționalități, nici să nu fie luate în considerare.

Și scopul urmărit e în parte ajuns. Maghiarizarea se va începe și pe linia acēsta, ēr celelalte naționalități vor avē să indure asprimea nedreptății și în acēsta direcțiune.

Numai așa putem comentă un comunicat al fōiei „Bud. Corresp.”, carele ne spune, că pentru supușii ungari se vor observă dispozițiuni cu totul diferite de ale supușilor austriaci față cu § 25 din proiectul militar.

Novele instrucțiuni normēză, că sudiții ungari se pot folosi la depunerea esamenului de *limba stātului*; pecând față de sudiții austriaci se vor observă dispozițiunile instrucțiunei de până acum, conform cărora esaminanții se pot folosi de limba lor maternă ori de altă limbă, în care se pot espriamă mai bine!

Dar pentru noi nedreptatea nu se mărginesce aici.

Un alt eveniment și mai dureros a provocat nemulțămire în poporul român, și care o simțim cu atāt mai tare, cu cât el e menit a ne impedeacă pe terenul cultural.

E vorbă de junimea română dela universitatea din Cluș, a cărei societate literară „Iulia” a fost desființată încă acum patru ani.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoria.

Rēspunsul episcopului Șaguna cătră Emannul Gozdu la o epistolă asemenea celei cătră metropolitul Șulufin, în cauza românilor ardeleni.

(Urmare)

IV. Ilustritatea Ta me provoci, să-Ți descoperiu ultimatul, sau minimul pretensiunilor nației române din Transilvania, și îmi recomāndi, ca să am înaintea ochilor aceea împregiurare, că când fac națiunile pace între sine, nu este consult, să se tārguēască ca evreii, să mai poată și lăsa din pretensiunile primare, ci să dică, deodată, atātă pretind și din asta numai las nici o iotă. Eu la acest punct rēspund ca recapitulațiune de tot scurtă a celor mai sus dișe: că adevă ultimatul sau minimul pretensiunilor nației române din Ardeal se țermuresce asupra celor trei cuvinte din legile anului 1848: „Egalitate, frățietate și libertate,” nu numai individuală — civilă, ci și națională și confesională. — Dela întruparea acestor principii atērnă fericirea noastră a tuturor,

a nației române, ungare și slave, și care nu le pădesce, acela comite un păcat neiertat asupra patriei comune și asupra nației sale. — Eu tare cred, că bărbații națiunei ungare dela dietă vor da mână la întruparea acelor trei principii mântuitoare, când din datele statistice vor vedea numărul impopulației române de sub coroana patriei comune. — Când li se va aduce aminte alianța cea cu belliducele Tuhutum înainte cu 808 de ani, de atâtea mii de famillii nobile din nația română, — de originea coroanei S. Stefan, și de dorul de astădi al nației române, de a trăi cu credință neclătită cu toate națiunile patriotice, și cu deosebire cu națiunea ungurească.

V. La cuvintele, unde îmi diți Ilustritatea Ta, că un dignitaru înalt din nația ungurească s'ar fi descoperit într'acolo cătră Ilustritatea Ta, că uniunea Ardealului este în mâna mea, și aceasta s'ar face, dacă o ași voi eu; părerea aceasta despre mine nu o pot primi, deși e de tot onorifică, căci la cazul contrariu m'ași lăsa a me răpi de o deșertăciune, carea nu atātă nației mele române, cât persoanei mele ar aduce o nespūsă rușine, de care nime nu s'ar putea folosi. Apoi îmi iau cutezală a dișe: că singur acel dignitaru nu a diș serios cuvintele acele despre mine, deoare-ce esperiența de toate dīlele fi

dă lui destule doveđi despre aceea, că astădi nici un individ nu-și poate linguși perfecta încredere a nației sale așa, încāt să dică despre sine, că ce va el, aceea va și nația sa. Kontele Széchenyi a trebuit să moară, ca să se facă idolul nației sale; însă unii vreau să dică, că este întrebare, de alee meritelor personale ale lui Széchenyi, sau unei idei, carea posteritatea a îmbrăcat-o în vestmēntul numelui lui Széchenyi, se fac ovațiuni presinte?

VI. În privința părerei, ce Ilustritatea Ta vrei să faci dietei pentru națiunea română din Ungaria și Bănat și a așterne, ca proiect de lege, cutez a Te ruga, a nu Te pripī cu aceea, pentru-că s'ar face o abnormitate mare. În genere am a observa: că nu este bine a mesteca treaba bisericăscă și școlară cu treaba naționalității, căci ele sunt două obiecte deosebite. De aceea trebuie să deosebim bine obiectele dela olaltă, căci amestecul lor ne-ar aduce pagubă și stricăciuni, care cu greu le-am putea direge. Pentru aceea îmi dau părerea mea despre proiectul menționat de lege ca despre două obiecte deosebite adevă despre biserică și școală și despre naționalitate.

(Va urma.)

Acésta junime în dorul ei ferbinte a se cultivă a lucrat alte statute spre a întemeia o nouă societate „Minerva.” Și după trei ani de colindă pe la senatul universitar, după ce s'au făcut mai multe modificări, verdictul ministrului de culte în conțelegere cu ministrul de interne a nimicit pentru totdeauna planul d'a se mai întemeia o societate literară pentru studenții universitari români din Cluș.

Între proprietarii mari din Bucovina se observă o mare mișcare.

La 11 Martiu se va face alegerea de deputat în locul răposatului Dr. Grigorcea. Partidul național românesc a candidat pe procurorul dela tribunalul din Suceava cav. de Goian, carele are șanse mari de reușită.

În fața acestuia, partidul antiromânesc, voind a nimici cu ori-ce preț alegerea acestui bărbat, și pentru a sparge șirurile partidului național a surpins lumea cu un candidat tot român de mare înflință, bar. Eudoxiu Hurmuzachi.

În cercurile politice ale partidului național a făcut rea impresiune acésta candidare și și mai rea, dacă se va constată, că în adevăr bar. Hurmuzachi și susține candidatura numai pentru a lovi în partidul național.

Ca și monarchia noastră și statele străine se ocupă mai ales cu afacerile, ce privesc politica internă și o mișcare mai intensivă pe orizontul politice externe nu se observă.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Brașov, 15/27 Februarie 1889. Onorate domnule redactor! Duminecă, la 5/17 Februarie a. c. s'a ținut aici adunarea generală, din est an, a asociației pentru spriginirea învățăcelilor, și sodalilor români meseriași. Valoarea acestei asociații și-a puterilor ei este cu mult mai mare, decât se me pot reține a nu scrie ceva despre densa.

Adunarea generală s'a deschis la 2 ore și un pētrariu d. m. Vorbirea de deschidere a vrednicului și binemeritatului președinte, a d-lui paroch Bart. Baiulescu a fost ca totdeauna, foarte emoționată și pētrundătoare. Trista scire a răposării generosului fundator și binefăcătoriu, Mih. Stroescu, pe de o parte, er de altă parte critică, la care au căzut meseriași nostri dela închiderea vămilor prin tariful vamal autonom, au fost cele mai însemnate momente ale cuvântului de deschidere. Caracteristic e, că amēndouă aceste momente sunt de tristă suferință; dureroase sunt ele pentru fie-care român, de sigur, dar mai dureroase pentru industriașii noștri.

Din raportul comitetului sunt evidente următoarele lucrări ale sale în decursul anului trecut:

S'au aședat 73 învățăceli la vr'o 23 de meserii diferite. Cu totul se află de present în Brașov 193 de învățăceli, cari toți (afară de 4—5, cari au fost aședati la meserii numai în timpul din urmă) au cercetat parte scolară comunală de meserii, parte pe cea a statului. Tăce de scolară s'au plătit pe anul scol. 1887/8—98 fl.; 113 învățăceli au fost ajutați cu haine, afară de cei 31 stipendiști. Spălatul ru-felor s'a plătit la 31 de învățăceli.

În casuri de bōlă încă au fost ajutați copii, plă-tindu-se pentru ei la spital 173 fl., afară de alții mulți, cari — ne avēnd loc în spital — au fost cău-tați gratuit de dl. Dr. G. Baiulescu.

Spre a merge în străinătate pentru perfecționare au fost ajutați 11 sodali. Sodali au societate de lectură, unde se întrunesc sēra, ocupându-se cu ce-titul de foi speciale referitoare la meseriile lor, primele dela redacțiunea foi „Meseriașul Român”; ei s'au mai ocupat și cu cântări și sub conducerea dlui prof. Pandeli Dima au arăngat 2 producțiuni, împreunate cu declamații și joc de teatru. În acestea au fost instruați de zelosul nostru prețin al poporului, dl Stefan Bobancu, conredactor la „Gaz. Trans.” Dl Bobancu a și fost aclamat de adunarea generală ca membru onorar al ei, pentru însemnatele și multe servicii, aduse la totă ocaziunea în direcțiunea promovării problemelor asociației.

Referitoriu la sodali se constată faptul, că ace-stia se duc parte prin România, parte se împrăscie prin patria noastră; în privința acésta prin urmare împlinesc acésta asociațiune unul dintre cele mai înalte probleme ale sale.

În adunarea generală se primesc mai multe propuneri de îmbunătățire făcute prin comitet. Cele mai însemnate sunt acestea:

1. Sē se trimită adresa de condolență către dōmna Elisa Stroescu în Odesa pentru per-derea fericitului ei soț și mare binefăcătoriu al po-porului nostru.

2. Sē se trimită adrese de mulțămire unor cor-porațiuni, cari au spriginit prin ajutoare scopurile asociației.

3. Comitetul sē reguleze polițele prin jude-cată — chiar, dacă debitorii nu o fac acésta de sine la timpul seu.

4. În casuri de bōlă sau alte neputințe sē fie ajutoari și măestrii, întru cât vor ajunge isvōrele de venite ale asociației. În scopul acesta s'a făcut și o propunere din partea mai multor meseriași, care propunere s'a delegat la comitet spre meditare asupra ei.

5. Din considerare, că binefacerile asociației, ce se estind asupra multor părți locuite de români, fără ca aceștia sē contribuie nici măcar cu un ban pentru ajutoare acestor scopuri înalte, se decide a se face apăr, ca cel puțin din astfelu de ținuturi, de unde sunt trimiși aici copii la meserie, sē se facă membrii la acésta asociațiune, părinții copiilor, sau comunele lor, sau și alte persoane, cari se con-tribuie barem cu tacsă de membri pentru societatea, carea lucră, ca sē fericescă pe fii lor.

E mare greutatea înaintării în progres, dacă omenii nēmului nostru nu se însuflețesc, ca sē spriginescă pe cei ce vor a lucra în acésta direcțiune.

Noi avem încă puține corporațiuni de binefa-cere și de progres, dar acestea au mari și grele misiuni. Sē punem cu toții umērul, ca sē pōtă ur-mări scopurile lor cu mai multă ușurință, căci de nu vom face acésta, atunci nu numai că nu-și vor putē împlini chemarea lor, dar vor imbrānci și vor cădē sub povara, ce le apasă și cu ele împreună vom cădē și noi cu toții, ca jertfă a indiferentis-mului periciunei.

M.

Preșmer, 19 Februarie, 1889. Dle redactor! Dl învățătoriu din Brașov, G. Moian, cunoscut publicului român prin nobilele sale stăruințe de a introduce și în scōlele noastre române lucrul practic de mână, a publicat în astăprivință un apel către preoți și învățători și către totă inteligința română, cu rugarea, ca acésta cestiune sē se discute de publicul român, pe care-l provōcă a stăruî pentru înființarea unei reuniuni, carea sē aibă de scop introducerea lucrului practic de mână în scōlele noastre.

O cestiune ardetore sē fie acésta? Sē vedem! Noi cei trăim la țēra ne mijlocita apropiere a poporului nostru, credem a cunoșce tōte lipsele și neajunsurile acestuia, și prin urmare suntem și da-tori a spriginii intențiunilor, cari au de scop delātu-rarea unor rele din mijlocul poporului nostru. E sciut, că mai în tōte părțile locuite de români, țē-ranul român preste vară muncēsc din greu la eco-nomia câmpului. Am dis preste vară, aci însē tre-bue sē se înțelēgă lunile: Martiu, Aprile, Maiu, Iuniu, Iuliu, August, Septembrie și Octob. Lucrul câmpului se începe de regulă prin jumētatea ultimă a lunii Martiu și ține până la finea lui Octob. așadară 7 1/2 luni. Celelalte 4 1/2 luni din an le petrece țē-ranul român numai cu îngrijirea vitelor. Ocupa-țiunea acésta din urmă, este pré neînsemnată, pré puțină, în timpul celor 4 1/2 luni și nu aduce țēra-nului nostru mai nici un venit, căci după cunoșcințele mele în pré puține locuri, și numai ca escepciuni se pot privi aceia, cari se ocupă serios cu crescerea rațională a vitelor ca se facă speculă cu ele. Cât de bine i ar prinde țēranului nostru, dacă pe lângă îngrijirea vitelor preste ēră, ar mai avē îndemă-narea a pregăti atât pentru trebuințele lui economice cât și pentru trebuințele altora coșuri de nuele pen-tru bucate, coșuri mici mobile, tărne de nuele, de papură și de paie și alte multe și felurite lucruri trebuințioase, pe cari în loc sē și le facă singur și se facă și de vëndare, le cumperă însuși dela alții, vëndându-și pentru aceste în multe casuri bucatele din gura copiilor. În tōte părțile se aud plāngeri din partea țēranilor nostri, că ei preste ēră n'au cu ce se ocupă, nu pot câștigă nimic, așa încât ceea-ce adună preste vară abia, abia îi ajunge ca sē consume preste ēră. Și astfel bilanțul țēra-nului nostru la finea anului se închee, dacă nu cu deficit, apoi totdeauna tocmai pe tocma. Pōte fi vorba în cazul acesta de sporirea averei? Nu! Étă dară că cestiunea sulevată de dl G. Moian este o cestiune ardetore pentru poporul nostru, fiind că-i pune acestuia în perspectivă înmulțirea averei sale.

Prin introducerea lucrului practic de mână în scōlele noastre, nu va câștigă poporul nostru numai materialmente, ci va câștigă și moralmente, căci ocu-pațiunea, ce aduce folos îndulcește viața omului, îi înaltă vađa și vrednicia și-l apără de multe rele. Am călătorit prin ținuturi locuite de diferite nēmuri de omeni, dar nicăiri nu am vëndut, cu durere tre-bue sē o mărturisesc, cărcimele împenate de omeni în zile de lucru, ca în ținuturile cu locuitori ro-mâni. Causa? — Lipsa de ocupațiune.

Cultura, ce o dăm noi ađi copiilor nostri este nesuficientă, este unilaterală și urmările păgubitoare ale acestei culturi le vedem cu ochii. Chiar isto-ria ne dă doveđi suficiente despre urmările triste ale unei culturi unilaterale. Educațiunea spartani-lor d. e. a avut în vedere cu deosebire dezvoltarea

forțelor trupesti, pecând grecii au dat totă atenți-unea numai culturai spirituale: urmarea a fost, că ambele state numai esistă.

Nu pretindem ca copii nostri sē devină mese-riași sau artisti până sunt încă scolari, ci pretin-dem ca ei sē-și însușescă în lucrurile de mână o de-steritate, care o preținde chiar natura omenescă.

Cum că lucrul de mână predat copiilor într'un mod rațional, îi însuflețeste pe acestia cu mult mai mult și la învățătură, și cum-că lucrul de mână le este copiilor o ocupațiune de tot plăcută, acésta o pōte aprețui numai acela, care a încercat și a vëndut. În anul 1882 veniseră la scōla noastră din lo-ghii, cari mai nainte cercetaseră o scōlă ma-ghiară, la care s'a propus și lucrul de mână. Vē-dēnd eu desteritatea, ce o aveau acei doi scolari în pregătirea lucrurilor, de cari se ocupau și fiindu mi ei la îndemână, avēnd cuartirul chiar la mine, mi-am propus sē fac o încercare cu lucrul de mână cu sco-larii din despărțemintele V și VI. (La noi e o scōlă cu trei învățători și fie-care are 2 despărțeminte.) Am destinat pentru lucrul de mână 2 ore pe sēp-tēmână afară de orele de prelegere. Și lucrul mer-gea cu o însuflețire, ce nu o pot descrie. La finea semestrului rezultatul muncii trupesti a scolariilor, era aședat pe o masă deosebită în clasă, și constă din: bastōne frumōse, cutii, fel de fel de cilindrice și pătrate, coșulețe ect. Reverența Sa Préonoratul domn protopresbiter tractual Ioan Petric, care pre-sidase la acel esamen, a fost cu totul surprins de prestațiunile micilor lucrători, și ca sē-i încurageze cumperă singur mai multe obiecte, îndemnând din-feliu și pe publicul, ce era la esamen a cumperă din lucrurile espuse. Tōte lucrurile s'au vëndut. Ochiul micilor scolari străluciau de bucurie, vëndēnd, că naunca lor are preț. La acel esamen au luat parte și câți va învățători din comunele vecine, și toți și dădeau părere încă de pe atunci, cum-că introducerea lu-crului de mână în scōle este de mare folos pentru scōlă și pentru poporul nostru.

Deci acum, când în mai multe părți ale țērei avem și învățători mai mult sau mai puțin pregă-țiți și cunoscuți cu lucrul de mână, credem, că a se mai amână și acum punerea în lucrare a acestei cestiuni ar fi un păcat neiertat.

Préveneratul consistoriu archidieceșan ca in-spectorat suprem de scōle credem, că cât mai cu-rēnd se va ocupa cu punerea în lucrare a acestei cestiuni în adevăr ardetore și astfelu va da însemnă-tate practică cuvintelor apostolului Pavel: Sē ve-nevoiiți și sē faceți ale vōstre... și sē lucrați cu mâinile vōstre, precum am poruncit voue ca sē umblați cu bună cinste către cei din afară și sē nu aveți lipsă de nimic.” I. Tesal. 4, 11, 12.

Georgiu Lădu,
preot. și inv.

Varietăți.

* Maj. S'a s'a îndurat prégrațios a denumi în locul bar. L. Pop de adj. general pe generalul Bol-frass, incredințându-i tot deodată și conducerea can-celariei de cabinet.

* (Doliu de curte.) Cu ziua de 5 Martin n. a încetat doliul de curte așa numit „doliul adēnc”, și s'a început doliul mai puțin jalnic, care va dura până în 4 Aprile n.

* I-a adunare generală ordinară a reuniunii ro-mâne de agricultură din comitatul Sibiiului s'a ținut Marți la 2 ore d. m. în sala cea mică a comitatu-lui, întruniți fiind un număr considerabil de mem-brii. Cuvēntul de deschidere presidial a fost însuflețitoriu; ér desbaterile, cari au durat aproape 4 ore dovedesc interesul, ce-l desvōltă membrii acestei reuniuni și mai ales comitetul ei pentru progresul agriculturii. Din raportul general se vede, că acésta reuniune, care abia de un an esistă, numeră 9 membri pe viață, 162 membri ordinari și 12 membri ajutoari. Conform inven-tariului, averea reuniunii a fost cu 31 Decem-bre de 783 fl. 82 cr. După censurarea socotelilor, dându-se comitetului absolutoriu și aprobându-se proiectul de buget pro 1889, a ținut dl prof. sem. D. Comșa un discurs despre „cultivarea liveđilor și fēnațelor.” Limba populară, de care s'a servit în espunerile d-sale, a avut efectul dorit, căci după discurs s'a început o vie discuție între toți agri-cultorii de față.

* (Afacerea societății de lectură din Cluș.) Decisiunea ministerială, prin care studenții universitari din Cluș sunt împedecați a-și mai formă o societate literară sună în următorul mod:

Statutele societății „Minerva”, pe care ascultă-torii de limba română dela universitatea din Cluș și-au propus sē o înființeze, cari mi s'au presentat de către senatul universitar cu adresa sa Nr. 1144 din anul scolaru trecut, i le retrimis împreună cu hărțile alăturate spre a luă dispoșițiunile de lipsă,

pe lângă aceea însciințare, că după-ace ascultătorii dela universitatea din Cluș au deja cercuri de cultivare, în cari fie-care ascultătoriu dela universitate fără deosebire de religie și de naționalitate pôte intra ca membru, mai departe după-ace în Cluș există bibliotecă literară și sociale, institute și reuniuni de binefacere pentru toate clasele societății; ba de fapt funcționează în Cluș și o filială a Asociațiunei pentru promovarea literaturii și a culturai române din părțile ardeleni și astfelu esistența societății din cestiune e cu totul superfluă; după-ace în fine, considerând numărul cel mic al ascultătorilor universitari de limba română și tacsă pré neînsemnată, ce ar fi a se plăti de către membrii societății, această societate nu s'ar puté suținé cu propriile ei puteri, din toate aceste considerante am aflat în înțelegere cu dl ministru de interne, că statutele, în cari și așa unele puncte sunt neclare și ușor ar puté da nascere unor abuzuri, nu se pot aprobă.

Budapesta, 4 Februaru, 1889.

Conte Csáky m. p.

* (Statistica defraudărilor ce a eșit la ivelă pe anul 1888.) Foile din capitală publică în acest respect următoarele date interesante: La caselle publice s'a comis defraudările: la oficiile postale 10,000 fl.; la oficiile de dare 87,000 fl.; la oficiile comitatense 36,000 fl.; la caselle orfanale 100,000 fl.; la casele militare 14,500 fl.; la caselle bisericesci 2000 fl.; la caselle comunale 17,000 fl.; la caselle vamale și judecătorești 3000 fl.; la ministerii 42,000 fl.; preste tot 311,500 fl. La caselle private s'a comis defraudările: la bănci și institute de economii 393,000 fl.; la instit. de asigurări 39,000 fl.; la comercianți 142,000 fl.; la fabricanți 85,000 fl.; la privați 27,000 fl.; preste tot 686,000 fl. Suma totală a defraudărilor descoperite ar fi modesta sumă de: 997,000 fl.

* (Un dar împărătesei-regine.) Cu ocașiunea petrecerei Maj. Sale împărătesei-regine în Corfu, Maj. Sa a locuit în vila așa numită „Braila” Proprietăreasa acelei vile, dna Braila, vedându-se atât de onorată, a dăruit vila Maj. Sale.

* (Sôrtea Sêrbiei e enigmatică.) Ristici, în care regele și-a pus întréga sa încredere, nu va fi numai șeful cabinetului, ci va fi numit și membru al regenții, fiind că regele are de cuget a se retrage dela cârma statului pe mai mult timp, din cauze sanitare. Regele va petrece în Germania și Austro-Ungaria și se crede, că acest act este o demisiune directă!?

* (Reacțiune.) Din incidentul dărei în judecată a ministeriului Brătianu, totă țera e în mișcare. Din toate părțile sosesc telegrame președintelui camerei, în care se protestează contra procedurii camerei.

* (Tren de plăcere la Paris.) Cu ocașiunea eșpôzițiunei universale, biroul de eșpedițiuni din Brașov va întocmi în luna lui Maiu un tren de plăcere dela Brașov la Paris, cu prețuri scădute. Detaiuri se pot primi direct dela susnumitul birou.

* (Concurența pantofarilor.) În comuna Dörfl a inventat un așa numit Ioan Schön cisme și ghetee confecționate astfelu, încât le măresci ori micșorezi după plac. Ele se recomandă mai ales turistilor și celor ce sufer de ochi de găină.

Bibliografie.

„Transilvania” a apêrut Nr. 5—6 Sibiu, 1—15 Martiu, 1889 cu următorul sumariu: Sciri de doliu și pentru membrii Asociațiunei transilvane. — Baronul Samuil Bruckenthal. — Tractat de igiena publică și de poliția sanitară. — Românii din munții apuseni. — O cestiune arđetóre. — Proces verbal luat în ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în 15 Februaru n. 1889 — Reuniunea femeilor române din Sibiu. — Mulțamită publică. — Consemnarea contribuțiilor colectate prin dl Parteniu Cosma dela 1 Iuliu până la 31 Decembre 1888 în favorul scôlei civile de fete cu internat a „Asociațiunei transilvane” în suma totală de 1088 fl. 11 cr. v. a., cari sau adaus la colecta anterioară. — (Urmare din Nr. 3—4). — Bibliografie.

— „Lumină pentru toți,” revistă pedagogică, apare în București de două ori pe lună, director Eniu Bălțeanu. Calea Moșilor Nr. 138. Abonamentul pe an 12 lei. Cuprinsul Nrului 15 și 16, anul IV, 1—31 Ianuariu, 1889 are următorul sumariu: Facere de abonament. Direcția. — Din metodica sciințelor matematice în scôla primară, de V. Gr. Borgovan. — Transformismul. D. Ionescu. — Mișcarea pedagogică esternă. — Sciința la îndemâna tuturor sau viața omului și a animalelor, Edem. — Dare de sémă asupra „Gramaticii limbii Române” de d-na Sofia I. Stoenescu, București 1888, V. Gr. Borgovan, profesor de pedagogie în scôla normală de institu-

tori în București. Limba română, studiu critic de prof. François E. A. Buisson. — Dracul în poloboc, C. Popescu. — Pedagogia sau teoria educațiunii a metodelor și a disciplinei, de E. B. Legendă, Christ D. Reverean. — Proverbi străini, comunicate de I. Aristotel. — Sfêrșitul unei veverițe, de preot V. Diaconescu, institutor. — Zig zag I. Aristotel. — Bibliografie. — Se caută un colaborator, Directorul. —

Proces verbal

al adunării a XVII generală ordinară a Reuniunei femeilor române din Sibiu, ținută în 24/12 Februaru, 1889.

Presedintă:
Maria Cosma.

Notariu:
Dr. Octavian Russu.

Membrii prezenți:

Dômnelle: Bădila Ioana, Bența Anna, Bologa Lucia, Frâncu Anna, Popescu Elena, Popescu Luiza, Popescu Valeria, Pipos Aurelia, Simonescu Sofia.

Domnișorele: Popescu Lucreția și Simtion Maria.

Domnii: Barițiu George, Barițiu Ieronim, Frâncu Amos, Frateșiu Nicanor, Dr. Colbasi Iustin, Dr. Moga Ioan, Dr. Nemeș Ioan, Petric Romul, Popescu Ioan, Popescu Iulian, Popoviciu Ioan, Dr. Pușcariu Ilarion, Dr. Roșca Remus, Dr. Span Petru, Tordoșan Victor și Vătășan Ioan.

1. Președinta, Maria Cosma, ocupând presiul bine-venteză pe membrii adunați, între cari cu viuă plăcere observă și căți-va membrii din locuri depărtate, și dechiară a XVII adunare generală ordinară a reuniunei de deschisă.

2. Înainte de a procede la ordinea zilei, presiul aduce la cunoștința adunării generale însemnata pierdere, ce a suferit-o reuniunea dela ultima adunare generală până astăzi, prin trecerea la cele eterne a valoroșilor sei membri pe viață: P. S. S. episcopul Caransebeșului, Ioan Popasu, Il. S. Paul Dunca de Sajo cons. gub. i. p. și a dōmnei Iosefina Stezar, socie de ces. reg. căpitan i. p. din Sibiu; — a membrilor ordinari: dōmna Elisabeta Piso n. Coloși, socie de protopresbiter gr. or. din Săcărâmb și Iuliana Șandor n. Frușă, socie de profesor sem. din Arad; și a membrului ajutătoriu: domnul Ioan Gall, protopresbiter gr. or. din Abrud, pentru a căror pierdere invită pe adunarea gen. a-și da es-presiune condolenții prin sculare. — Se eșecută.

3. Trecând la ordinea zilei, se cetesce raportul comitetului despre viața reuniunei dela ultima adunare generală încôce, care se ia spre scire

4. Cassariul reuniunei presintă rațiociniul anului 1888, cu bilanțul de pe acel an și un tablou despre averea reuniunei.

Pentru esaminarea rațiociniului și combinarea lui cu actele referitoare se alege o comisiune în persoanele dōmnei Anna Bența, d-șorei Maria Simtion și dlui Dr. Ioan Nemeș, ér ședința se suspende pe 5 minute.

Redeschidându-se ședința comisiunea prin raportorul seu Dr. Ioan Nemeș, raporteză, că a aflat rațiociniul în totă regula, deci pe basa propunerii acesteia, se dă comitetului absolutoriul pe anul de gestiune 1888.

5. Indemnizarea pentru supraerogatul de 44 fl. 89 cr. cu care s'a trecut bugetul pro 1888, se dă.

6. Urmând la ordinea de di alegerea unui membru în comitet, presiul suspende ședința pentru consultare pe 5 minute.

După redeschiderea ședinții se pășesce la alegere prin votare secretă.

În urma scrutiniului se constată, că au votat 10 membrii cu drept de alegere și au întrunit: 9 voturi dna Elena Lucuța, 1 vot domnișora Maria P. Simtion. — Presiul proclamă deci de membru al comitetului pe dōmna Elena Lucuța.

7. P. Cuv. S. D. archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu cere euvântul, și aprețiând îmbucurătoarele rezultate, atât morali, cât și materiali, ce a raportat reuniunea, ține, că aceste rezultate sunt a se eșcrie în deosebi zelului și activității desvoltate de către comitetul acesteia, prin urmare propune, ca: „adunarea generală se eșprime comitetului reuniunei mulțamită sa protocolară”, — care propunere adunarea generală o și primesce cu unanimitate.

8. Neînșinuându-se alte propuneri, conform §-lui 17 din statute, se alege o comisiune de 3 membrii pentru autentizarea procesului verbal, în care se aclamează dōmna Lucia Bologa, domnișora Lucreția Popescu și dl Dr. Remus Roșca.

9. Presiul, — premitând, că comitetul și împlinesce prin activitatea sa numai o plăcută datorință față de angajamentul, ce a luat asupra-și pentru promovarea intereselor reuniunei, și în special pentru promovarea scôlei acesteia, — mulțămesc membrilor prezenți pentru viul interes, manifestat și cu asta ocașiune prin participarea lor numărôșă, și rugându-i de tot spriginul și pe viitoriu dechiară a XVII adunare generală ordinară de încheiată.

Cu acestea adunarea generală s'a terminat.

Maria Cosma, Dr. Russu, presiul, secretariu. Cetit și autenticat. Sibiu în 18 Februaru (2 Martiu) 1889.

Lucia Bologa, Lucreția Popescu, Dr. Remus Roșca.

Din public.

Insciințare.

Conform decisiunei sale dto 27 Ianuariu a. c. subscrisul comitet, în ședința sa din 26 Februaru a. c. a esaminat cererile relative la sãmênța de trifoiu și de napi, procurată de reuniune în scopul de a se distribui gratuit între membrii, și a decis a se face distribuirea între următorii membrii:

1. Nicolae Moisin în Săliște 5 klg. sãmênța de trifoiu și 1 ½ klg. sãmênța de napi.

2. Teodor Necșa paroch, Ioan Modran învțătoriu, Ioan Necșa și Toma Ciôra economi toți în Bungard la olaltă 8 klg. sãmênța de trifoiu și 4 klg. de napi.

3. Petru Florian paroch în Racovița 5 klg. de trifoiu și 1 ½ de napi.

4. Nicolae Roșca econom în Sibiu 4 klg. trifoiu și 1 klg. de napi.

5. Dionisie Calefariu paroch și I. Morariu din Sărata la olaltă 5 klg. de trifoiu și 1 ½ klg. de napi.

6. Ioan Pulca învțătoriu în Boița 5 klg. de trifoiu și 1 ½ de napi.

7. Nicolae Opriș capelan, Ioan Opriș, Maftieiu Mihui și Toma Coman economi toți din Șura-mare la olaltă 8 klg. trifoiu și 4 klg. napi.

Cu totul se vor distribui deci 40 klg. sãmênța de trifoiu și 15 klg. de napi, reprezentând valôrea procurărei de 33 fl. 10 cr. v. a.

Sãmênța oferită se pôte lua în primire în ôrele de cancelarie în birourile Asociațiunei transilvane (Strada morii Nr. 8).

Domnii împărtașiți cu semințe sunt poftiți a raportă comitetului despre rezultatele obținute.

Sibiu, în 5 Martiu, 1889.

Comitetul de agricultură.

Statutele reuniunei din comitatul Sibiu pentru ajutorarea arestanților.

(Urmare din Nr. 19)

XI. Drepturile și datorințele oficialilor reuniunei.

Președintele.

§. 18. Președintele reprezintă reuniunea înaintea oficiilor publice și față cu persoanele, ce stau afară de reuniune; convôcă adunarea generală și ședințele lunare eventuale eștraordinare ale comitetului de direcțiune și de regulă prezidă în acestea.

Eșecută conclusele comitetului de direcțiune și pe basa concluseror acestuia asemnăză toate erogatele.

În casuri urgente, — în speranța aprobărei ulterioare a comitetului de direcțiune — face dispozițiuni pentru ajutorarea unor eliberați ori pentru resolvirea altor cestiuni, ce nu sufer amânare.

Erogatele de acest soi u însă nu pot trece la lună peste suma de fl. 30.

Pôte ori-când controla registrele, scrisorile și cassa.

Are dreptul, de a substitui interimar pe ori care oficial al reuniunei în cas de împedecare; totasemenea are drept a suspendă din oficiu pe oficiali, ér despre acestea e dator a ra orta la procsima ședința a comitetului de direcțiune.

Președintele în conțelegere cu economul dispune de servitoriul reuniunei, îl primesce în serviciu și îl dimite. (28. §.)

Fiind președintele împedecat îl înlocuesce vicepresedintele; ér fiind împedecat acesta, un membru designat prin comitetul de direcțiune.

Președintele — cu învoirea comitetului de direcțiune — pôte încredința o parte a agendelor sale permanent vicepreședintelui, afară de acesta e în drept a reclamá la împlinirea chemărei sale succursul comitetului de direcțiune și al ori cărui membru al reuniunei.

Vicepreședintele.

§. 19. Vicepreședintele înlocuesce pe președinte în cas de împedecare în întregul cerc de activitate al acestuia și îndeplinesce aceea parte a agendelor presiiale, cari îi le-a încredințat președintele cu învoirea comitetului de direcțiune.

Secretariul.

§. 20. Secretariul redigăză procesele verbale ale adunărilor generale și ale ședințelor comitetului de direcțiune precum și ori ce fel de acte ale reuniunei, și resolv conform îndrumării președintelui toate eșbitele.

Redigăză invitările pentru adunări și pôtă întréga corespondență a reuniunei.

E păditoriul sigilului reuniunei. Toate registrele și actele reuniunei stau sub îngrijirea lui.

E supus imediat președintelui și are a se conformă îndrumărilor acestuia.

Cassariul.

§. 21. Cassariul administreză cassa, în special;

a) primesce pe lângă cuitanță și administreză toate venitele, ce întră în cassa reuniunei, și eventual face dispozițiuni pentru încassarea lor;

